

Emléksorok

Ferencz József püspök 50. éves papi jubileumára.

Mig a nagy s lázas hitvitában
Az eszmék véres harcza dúlt:
A lelkek mélyében siváran
Sötét gyűlölet zordonúlt.
Isten neve zeng minden ajkon,
De a mely annak szárnyat adjon:
A hit szentsége porba hullt,
Vallás, erény, hit elvadúlt.

S midőn volt az éj legsötétebb:
Vészes villám nyilalta át,
Mintha az Ur hallatta volna
Még egyszer fenséges szavát:
„Legyen világosság!“ a földön,
Hogy minden elmét itt betöltsön.
A szeretet, új hitvilág,
Mely nemcsak fényt — meleget ad.

De hajh! az a fény is, mely egykor
Békét, megváltást hirdetett:
Boszúra vált . . . és üdvöt szintén
A máglyafényben keresett.
Amott Servét, a nyersfa máglyán,¹
Itt Dávidunk mély börtön ágyán
Számlálja a végperczeket . . .
Oh, szivnélküli szeretet!

¹ Történeti tény a *nyers* fából rakott máglya, mely nem akart égni s Servét félóráig állt füst és kin között. L. Tollin H. Servétről irt műve.

... Nagy és hosszú volt a mi harcunk,
 Háromszázados küzdelem.
 Lettünk leégett ház. Kifosztott.
 Lőn sok — hitéhez hűtelen.
 Bizony-bizony . . . Isten csodája,
 Hogy hitünk sok vést látott fája
 A bús, feldult vidékeken
 Még áll, virul s lombot terem.

Áll! mint a pusztában a pálma.
 Sok vést, vihart megszokva ott.
 Küldött az ég nehéz napokban
 Nagy lelkeket . . . vizsgálatót.
 Jött Enyedi, a nagy tudásu —
 S ama csodás, lángbuzgósa
 Szent-Ábrahámi . . . főpapok, —
 Mindannyi nagy, fénylő napok!

Mint jóltevők első egy Zsúki,
 Augusztinovics . . . s kivált,
 A ki mindannyi közt szívével
 Mint egy fejedelem kivált,
 A legnagyobb nagy: a jó Berde,
 A ki egyházát úgy szerette,
 Hogy élte nagy kincsét, javát,
 Mint a megváltást hagyta ránk . . .²

... Boldog Te! ki e szép, e jobb kort
 Mint uj Simeon láthatád.
 Itt állsz, mint egy ősz pátriárka,
 A tisztelet ragyogva rád.
 Szép életedből egy félszázad
 Nem dicstelenül nyomja vállad . . .
 Szeretve egyházad, hazád:
 Javunk sziveden hordozád.

² Voltak biz' ott s vannak hála az égnek még többen is. Jobbágy András, Konez János, Kelemen Benő, Br. P.-Horváth Kálmán, Kovács Dénes, Derzsi János stb. stb. kicsiny egyházunknak igazi nagy jóltevői.

Áldón nézhetsz pályádra vissza.
Sok szép álmod valóra vált.
Kisded hajónk szirtek közt szállva :
Bölcsességgel kormányozád.
Szelidség — de biztos kezekkel,
Vezettél inkább szeretettel . . .
Követve jó, szelid Krizánk . . .
Hogy Istenben hinnénk, biznánk . . .

Jókor jövél helyed betöltni.
Áldassék az Úr szent neve!
Dávidunk új életre keltéd,
Diadalt ül nagy szelleme.
Előtted nem egy fény világít.
Nézd és kövesd Szent-Ábrahámít.
S légy mint ő: „szánk, szemünk, szivünk“
Dicsőségünk felkent feje.
S munkádban áldjon meg hitünk
És a magyarok Istene!

MURÁNYI FARKAS SÁNDOR.

Az unitarizmus az igazság ítélőszéke előtt.*

Esaiás: XLI., 21. „Hozzátok elő ügyeteket, — azt mondja az Ur, és hozzátok a mellé minden erősségeket, azt mondja Jákobnak királya“.

Századok tüntek tova, a messziség határain túl! és nem tüntek el nyomtalanul! Megváltozott az idők járása, vagy talán az emberek világa: gondolat, érzés, vágy, akarat, hit és remény lettek mások! Lehet, bizonyára úgy is van. Mert még akkor is, a mikor „újra“ „ismét“ derengeni kezdett; a hajnali fény-özön sugára előre tört; a mikor a nagy világ szeme láttára küzdött hatalmas erővel a reggel az éjjellel, a déli magaslatra törekvő világosság az éjféli sötétséggel; a mikor a hit, lelkiismeret és egyéni szabadság evangéliuma, mint jelszó, irány, elv a történelmet alkotó vezérek zászlajára iratott: oh akkor is még „a világosság a sötétségben fénylik vala“ és „e világ nem ismeré meg a világosságot és az övéi őtet be nem vevék“ (Ján. I, 5., 10. 11.), a szabadság, hit s lelkiismeret joga szűk határok közé szorítottak; akkor is kihallgatatlanul hoztak ítéletet a „csalhatatlanság“ palástjába öltözött, a mennyei ítélő bírót helyettesítő „földi istenek“ felettünk.

És most már, az Istenhez, a ki egyedül ítél az igazság tőkélyével, az ismeret teljességével, a kegyelem határtalanságával, jutottunk vágyakozó lelkünk, reménykedő szívünk örömeire, szenvedésteljes tűzben megpróbált életünk elégtételére, közelébe, egészen színe elé. Közelebb jutottunk. És az Ur, a törvényalkotó s ítéletet mondó Igazság reánk pillant.

A csak nem régen még sajtó seb égő fájdalma megnyhúl; a szív kesergő panasza elcsendesül. Multunk történetének gyászos eseményeire reá borul a felejtés fátyola s mi, mint a háborgó tenger félelmetes hullámai között az „ígéret“ földjének áldott és biztos partjára jutott választott nép: feledjük a tenger veszélyek között sziklától-sziklához való ütközést, jobbainknak, vértanuinknak ember feletti küzdelem mellett is tragikus végsorsát, „hogyan hullottak a hosszú harcz alatt“ . . . feledve van minden annak a fölemelő, történelmileg is bizonyosságot nyert, a modern élet által megpecsételt hitnek igazságáért: hogy az

* Mondatott az ideai főtanács alkalmával.